

GIẢI QUYẾT TRANH CHẤP BẢO VỆ QUYỀN LỢI NGƯỜI TIÊU DÙNG TRONG LĨNH VỰC AN TOÀN THỰC PHẨM QUA THỰC TIỄN MỘT SỐ VỤ VIỆC Ở VIỆT NAM

TS NGUYỄN HẢI AN

Trường Đại học Luật TP. Hồ Chí Minh

Ho Chi Minh City University of Law

Email: nhaian@hcmulaw.edu.vn

Tóm tắt

Thông qua một số vụ án bồi thường thiệt hại trong vi phạm quy định về an toàn thực phẩm để bảo vệ quyền lợi người tiêu dùng bằng phương thức giải quyết tranh chấp tại Tòa án, bài viết đưa ra những kiến nghị nhằm hoàn thiện giải pháp áp dụng pháp luật trong lĩnh vực này.

Từ khóa: người tiêu dùng, an toàn thực phẩm, bồi thường, thiệt hại

Abstract

Through a number of cases of compensation for damages in violation of food safety regulations to protect consumer rights by dispute resolution in court, the article offers recommendations to improve solutions to implement laws the solution of law application in this field.

Keywords: consumers, food safety, compensation, damage

DOI: <https://doi.org/10.70236/khplvn.389>

Ngày nhận bài: 12/03/2025

Ngày duyệt đăng: 18/9/2025

Trong thời gian gần đây, vấn đề an toàn thực phẩm (ATTP) đáng báo động xâm phạm trực tiếp đến quyền lợi người tiêu dùng (NTD) như: các hành vi vi phạm chuyên sản xuất sản phẩm thực phẩm chức năng giả;¹ cơ sở lưu giữ thực phẩm hết hạn sử dụng đã hư hỏng hay thực phẩm không rõ nguồn gốc đều là những thực phẩm không đảm bảo chất lượng;² các công ty được thành lập để trực tiếp sản xuất, kinh doanh, tiêu thụ các sản phẩm sữa bột giả³ đều gây tâm lý hoang mang, bất an cho NTD. Một thực tế là “NTD khi tham gia giao dịch khó có thể đạt được sự bình đẳng với tổ chức, cá nhân kinh doanh do “thông tin bất cân xứng”, xảy ra khi một bên trong giao dịch có ít thông tin hơn hoặc có thông tin nhưng không chính xác”.⁴ Tuy nhiên, “Theo pháp luật bảo vệ NTD, NTD được hưởng sự ưu tiên hơn so với chủ thể luật dân sự khác trong các giao dịch với thương nhân bán hàng hóa, dịch vụ. Sở dĩ, NTD được ưu tiên so với thương nhân trong quan hệ tiêu dùng bởi họ có nhiều yếu tố hơn như thiếu thông tin về hàng hóa, dịch vụ, yếu về khả năng đàm phán khi giao kết hợp đồng, yếu về khả năng chịu rủi ro phát sinh trong quá trình tiêu dùng”.⁵ Về xử lý vi phạm pháp luật về ATTP, “tổ chức, cá nhân sản xuất, kinh doanh

1 Phương Thúy, “Triệt phá ổ nhóm sản xuất thực phẩm chức năng giả cực kỳ tinh vi tại Hà Nội”, *Tạp chí Công thương*, 2023, <https://tapchicongthuong.vn/bai-viet/triet-pha-o-nhom-san-xuat-thuc-pham-chuc-nang-gia-cuc-ky-tinh-vi-tai-hanoi-105676.htm>, truy cập ngày 20/04/2025.

2 Phan Trang, “Bộ trưởng Công Thương: Mục tiêu cao nhất của quản lý thị trường không phải là xử phạt thật nhiều tiền”, *Báo điện tử Chính phủ*, 2023 <https://baochinhphu.vn/bo-truong-cong-thuong-muc-tieu-cao-nhat-cua-quan-ly-thitruong-khong-phai-la-xu-phat-that-nhieu-tien-102230831190756001.htm>, truy cập ngày 20/04/2025.

3 Trang thông tin điện tử Báo Nhân dân, Triệt phá đường dây sản xuất sữa bột giả với gần 600 chủng loại, <https://nhandan.vn/triet-pha-duong-day-san-xuat-sua-bot-gia-voi-gan-600-chung-loai-post871965.html>, truy cập ngày 25/4/2025.

4 Nguyễn Trọng Điệp, “Bồi thường thiệt hại trong pháp luật về bảo vệ quyền lợi người tiêu dùng”, *Tạp chí Khoa học Đại học Quốc gia Hà Nội*, số 2, 2013, tr. 45.

5 Nguyễn Hữu Trì, Pháp luật về bảo vệ quyền lợi người tiêu dùng trong lĩnh vực kinh doanh dược phẩm, *Luận văn Thạc sĩ Luật học*, Trường Đại học Luật Huế, 2022, tr. 8.

thực phẩm vi phạm pháp luật về ATTP thì tùy theo tính chất, mức độ vi phạm mà bị xử lý vi phạm hành chính hoặc bị truy cứu trách nhiệm hình sự, nếu gây thiệt hại thì phải bồi thường và khắc phục hậu quả theo quy định của pháp luật”.⁶ Vì vậy, những vụ việc nêu trên, các tổ chức, cá nhân sản xuất, kinh doanh thực phẩm vi phạm pháp luật về ATTP không những bị xử lý vi phạm hành chính, bị truy cứu trách nhiệm hình sự, mà còn phải bồi thường thiệt hại (BTTH) trách nhiệm dân sự cho NTD. Từ thực tiễn xét xử, Luật Bảo vệ quyền lợi người tiêu dùng năm 2010, Luật An toàn thực phẩm năm 2023 và Tòa án nhân dân tối cao (TANDTC) đã có Nghị quyết của Hội đồng Thẩm phán hướng dẫn về trách nhiệm BTTH ngoài hợp đồng đã tạo ra hành lang pháp lý để bảo vệ quyền lợi NTD trong lĩnh vực ATTP. Tuy nhiên, Tòa án các cấp cần áp dụng pháp luật chính xác và thống nhất để bảo vệ tốt nhất quyền lợi NTD. Do đó, trong bài viết này, tác giả đề cập giải quyết tranh chấp tại Tòa án để bảo vệ quyền lợi NTD thông qua một số vụ án BTTH trong vi phạm quy định về ATTP đề cập đến hai nội dung chính là phương thức giải quyết tranh chấp và xác định mức thiệt hại để được bồi thường.

1. Về phương thức giải quyết tranh chấp

1.1. Quy định về phương thức giải quyết tranh chấp bảo vệ quyền lợi người tiêu dùng trong lĩnh vực an toàn thực phẩm

Phương thức giải quyết tranh chấp giữa NTD và tổ chức, cá nhân kinh doanh được thực hiện: “Tranh chấp phát sinh giữa NTD và tổ chức, cá nhân kinh doanh được giải quyết thông qua các phương thức sau đây: a) thương lượng; b) hòa giải; c) trọng tài; d) tòa án”.⁷ Tuy nhiên, “Trong phương thức Tòa án, kiện tập thể (*“class action”*) hay *“class action lawsuit”*) là một phương thức tố tụng đặc biệt được áp dụng phổ biến trên thế giới nhưng tại Việt Nam, khái niệm này vẫn còn khá mới mẻ và chưa có nhiều quy định rõ ràng nên khó áp dụng trong thực tiễn”.⁸

Vụ án dân sự về bảo vệ quyền lợi NTD được xác định là: “Vụ án dân sự về bảo vệ quyền lợi NTD là vụ án bên khởi kiện là NTD hoặc tổ chức xã hội tham gia bảo vệ quyền lợi NTD theo quy định tại Luật này. Tòa án giải quyết vụ án dân sự về bảo vệ quyền lợi NTD theo trình tự, thủ tục quy định tại Bộ luật Tố tụng dân sự”.⁹ Còn “NTD là người mua, sử dụng sản phẩm, hàng hóa, dịch vụ cho mục đích tiêu dùng, sinh hoạt của cá nhân, gia đình, cơ quan, tổ chức và không vì mục đích thương mại”.¹⁰ Do đó, “Khi dựa vào nội dung tại khoản 1 Điều 3 Luật Bảo vệ quyền lợi NTD năm 2010, chúng ta cũng có thể suy đoán NTD có thể là “cá nhân”, “tổ chức” mua, sử dụng hàng hóa, dịch vụ. Nhưng bên mua, sử dụng hàng hóa, dịch vụ cũng không phải là NTD nếu họ mua, sử dụng hàng hóa, dịch vụ không phải để thỏa mãn nhu cầu tiêu dùng của mình”.¹¹ Có nghĩa là: “Dù là một, nhiều cá nhân riêng lẻ hay một tập hợp các cá nhân dưới hình thức hộ gia đình hay các tổ chức thì NTD

6 Khoản 1 Điều 6 Luật An toàn thực phẩm năm 2010, được sửa đổi, bổ sung năm 2018.

7 Khoản 1 Điều 54 Luật Bảo vệ quyền lợi NTD năm 2023.

8 Phan Thị Thanh Thủy, “Kiện tập thể trong giải quyết tranh chấp tiêu dùng ở một số nước Asean và những gợi ý cho Việt Nam”, *Tạp chí Nhà nước và pháp luật*, số 1(357), 2018, tr. 40.

9 Khoản 1 Điều 70 Luật Bảo vệ quyền lợi NTD năm 2023 (tương ứng với khoản 1 Điều 41 Luật Bảo vệ quyền lợi NTD năm 2010).

10 Khoản 1 Điều 3 Luật Bảo vệ quyền lợi NTD năm 2010 và năm 2023.

11 Lê Minh Hùng, “Hợp đồng mẫu, điều kiện giao dịch chung – Nhìn từ góc độ bảo vệ quyền lợi người tiêu dùng”, *Kỷ yếu hội thảo: Bảo vệ quyền lợi của người yếu thế trong lĩnh vực dân sự*, Trường Đại học Luật TP. Hồ Chí Minh, 2013, tr. 30-31.

theo thông lệ quốc tế và pháp luật Việt Nam đều có các đặc điểm chung như sau: là một hoặc nhiều cá nhân hoặc những tổ chức mua hoặc người sử dụng hàng hóa, dịch vụ của nhà cung cấp cho mục đích sinh hoạt hoặc tiêu dùng”.¹² Đối với “Trường hợp tổ chức là NTD thì phải là pháp nhân và việc mua, sử dụng hàng hóa, dịch vụ không nhằm mục đích sinh lợi”.¹³ Trong những vụ án dân sự thuộc thẩm quyền giải quyết của Tòa án là: “Tranh chấp về BTTH ngoài hợp đồng”,¹⁴ còn “Tổ chức, cá nhân sản xuất, kinh doanh thực phẩm vi phạm pháp luật về ATTP... nếu gây thiệt hại thì phải bồi thường và khắc phục hậu quả theo quy định của pháp luật”. Ngoài ra “Trách nhiệm sản phẩm là học thuyết BTTH ngoài hợp đồng xác định những điều kiện mà theo đó người bán những sản phẩm có khuyết tật chịu trách nhiệm về thương tích hay thiệt hại đã gây ra bởi những sản phẩm của họ”.¹⁵ Từ đó có thể đưa ra khái niệm vụ án dân sự giải quyết tranh chấp bảo vệ quyền lợi NTD trong lĩnh vực ATTP là vụ án dân sự mà bên khởi kiện là người mua, sử dụng sản phẩm, hàng hóa, dịch vụ cho mục đích tiêu dùng, sinh hoạt của cá nhân, gia đình, cơ quan, tổ chức hoặc tổ chức xã hội tham gia bảo vệ quyền lợi NTD yêu cầu Tòa án buộc tổ chức, cá nhân sản xuất, kinh doanh thực phẩm vi phạm pháp luật về ATTP phải BBTH.

Đối với quyền khởi kiện của tổ chức xã hội tham gia bảo vệ quyền lợi NTD thì: “Tổ chức xã hội tham gia bảo vệ quyền lợi NTD có quyền đại diện cho NTD khởi kiện bảo vệ quyền lợi NTD hoặc tự mình khởi kiện vì lợi ích công cộng theo quy định của Luật bảo vệ quyền lợi NTD”.¹⁶ Cụ thể hơn, tổ chức xã hội tham gia bảo vệ quyền lợi NTD “Đại diện cho NTD thực hiện khởi kiện vụ án dân sự về bảo vệ quyền lợi NTD khi có yêu cầu và ủy quyền theo quy định của pháp luật; tự mình khởi kiện vụ án dân sự về bảo vệ quyền lợi NTD vì lợi ích công cộng khi đáp ứng điều kiện quy định tại khoản 2 Điều này”.¹⁷ Có nghĩa là Tổ chức Bảo vệ quyền lợi NTD là người đại diện của NTD tham gia tố tụng dân sự thay mặt NTD thực hiện các quyền và nghĩa vụ tố tụng của họ để bảo vệ quyền, lợi ích hợp pháp của họ bị xâm phạm. Pháp luật cho phép Tổ chức Bảo vệ quyền lợi NTD có thể là người đại diện đương nhiên theo pháp luật và người đại diện theo ủy quyền của NTD. Vì vậy, quyền khởi kiện của Tổ chức Bảo vệ quyền lợi NTD trong lĩnh vực ATTP là việc Tổ chức Bảo vệ quyền lợi NTD nộp đơn khởi kiện với tư cách là đại diện theo pháp luật cho NTD hoặc được NTD ủy quyền yêu cầu Tòa án có thẩm quyền giải quyết vụ án dân sự về BTTH ngoài hợp đồng theo thủ tục tố tụng dân sự sự nhằm bảo vệ quyền, lợi ích hợp pháp cho NTD bị xâm phạm.

Ngoài ra, Luật Bảo vệ quyền lợi NTD năm 2023 quy định về nghĩa vụ chứng minh trong vụ án dân sự về bảo vệ quyền lợi NTD: “NTD có nghĩa vụ cung cấp chứng cứ và chứng minh để bảo vệ quyền, lợi ích hợp pháp của mình theo quy định của pháp luật, trừ việc chứng minh lỗi của tổ chức, cá nhân kinh doanh”.¹⁸

12 Phạm Thị Thanh Thủy, “Một số vấn đề pháp lý trong giải quyết tranh chấp giữa người tiêu dùng và bên cung cấp hàng hóa, dịch vụ bằng phương thức thương lượng”, *Tạp chí Nhà nước và pháp luật*, số 11, 2016, tr. 54.

13 Lê Thị Hồng Vân, “Bàn về quy định người tiêu dùng là tổ chức theo Luật Bảo vệ quyền lợi người tiêu dùng Việt Nam”, *Tạp chí Khoa học pháp lý*, số 03(115), 2018, tr. 50.

14 Khoản 6 Điều 26 BLTTDS năm 2015.

15 Jerry Kirkpatrick, “Product liability law: From Negligence to strict liability in the US”, *Business Law Review*, 2009, tr. 48.

16 Khoản 3 Điều 187 BLTTDS năm 2015.

17 Điểm g, h khoản 1 Điều 50 Luật bảo vệ quyền lợi NTD năm 2023.

18 Khoản 1 Điều 69 Luật Bảo vệ quyền lợi NTD năm 2023 (tương ứng khoản 1 Điều 42 Luật Bảo vệ quyền lợi NTD năm 2010).

Bộ luật tố tụng dân sự (BLTTDS) năm 2015 quy định: “Đương sự có yêu cầu Tòa án bảo vệ quyền và lợi ích hợp pháp của mình phải thu thập, cung cấp, giao nộp cho Tòa án tài liệu, chứng cứ để chứng minh cho yêu cầu đó là có căn cứ và hợp pháp, trừ các trường hợp sau đây: NTD khởi kiện không có nghĩa vụ chứng minh lỗi của tổ chức, cá nhân kinh doanh hàng hóa, dịch vụ. Tổ chức, cá nhân kinh doanh hàng hóa, dịch vụ bị kiện có nghĩa vụ chứng minh mình không có lỗi gây ra thiệt hại theo quy định của Luật bảo vệ quyền lợi NTD”.¹⁹ Đồng thời, “Tổ chức xã hội tham gia bảo vệ quyền lợi NTD không có nghĩa vụ chứng minh lỗi của tổ chức, cá nhân kinh doanh hàng hóa, dịch vụ theo quy định của Luật bảo vệ quyền lợi NTD”.²⁰ Bên cạnh đó, BLTTDS năm 2015 quy định những tình tiết, sự kiện không phải chứng minh là: “Những tình tiết, sự kiện rõ ràng mà mọi người đều biết và được Tòa án thừa nhận; Một bên đương sự thừa nhận hoặc không phản đối những tình tiết, sự kiện, tài liệu, văn bản, kết luận của cơ quan chuyên môn mà bên đương sự kia đưa ra thì bên đương sự đó không phải chứng minh”.²¹ Với các quy định trên, vụ án dân sự giải quyết tranh chấp bảo vệ quyền lợi NTD trong lĩnh vực ATTP, NTD đã sử dụng thực phẩm mất an toàn đến sức khỏe chỉ có nghĩa vụ cung cấp chứng cứ và chứng minh thiệt hại mà họ phải gánh chịu để bảo vệ quyền, lợi ích hợp pháp của họ, NTD không buộc phải chứng minh lỗi của tổ chức, cá nhân kinh doanh thực phẩm vi phạm pháp luật về ATTP. Tuy nhiên “Trách nhiệm pháp dựa trên lỗi và trách nhiệm pháp lý nghiêm ngặt không đối lập nhau mà đúng hơn là các trách nhiệm pháp lý bổ sung cho nhau”.²²

1.2. Thực tiễn áp dụng phương thức giải quyết tranh chấp bảo vệ quyền lợi người tiêu dùng trong lĩnh vực an toàn thực phẩm

Tháng 5 năm 2013, có 190 NTD bị ngộ độc bánh mì kẹp thịt do Cơ sở Bánh mì Minh T tại phường Phú Khương, thành phố Bến Tre. Ngày 27/6/2013, có 34 NDT gửi đơn khiếu nại đến Hội Bảo vệ quyền lợi NTD tỉnh Bến Tre. Tại biên bản hòa giải số 12/BB-HĐHG ngày 27/6/2013, bà Võ Thị Minh T đã thừa nhận: “Cơ sở đồng ý nguyên nhân ngộ độc là do bánh mì” và “Tôi không chối bỏ việc bồi thường”. Hội Bảo vệ quyền lợi NTD tỉnh Bến Tre phối hợp với Trung tâm tư vấn pháp luật thuộc Hội Luật gia tỉnh Bến Tre tư vấn, hướng dẫn cho NTD khởi kiện tại Tòa án nhân dân thành phố Bến Tre. Luật gia Nguyễn Thị B là Giám đốc Trung tâm Trợ giúp pháp lý, Hội Luật gia tỉnh Bến Tre đã làm thủ tục tại Phòng Công chứng số 1 tỉnh Bến Tre nhận ủy quyền của 22 nguyên đơn là NTD khởi kiện. Ngày 28/02/2014, Tòa án nhân dân (TAND) thành phố Bến Tre đã thụ lý 22 đơn khởi kiện của NTD (có bốn trẻ em do cha mẹ giám hộ). TAND thành phố Bến Tre đã tổ chức 22 cuộc hoà giải, nhưng bà Võ Thị Minh T vắng mặt. Tòa đã tách 22 vụ kiện bị ngộ độc bánh mì Minh T thành 22 vụ xét xử, mặc dù đại diện nguyên đơn (đại diện NTD) đề nghị nhập thành một vụ nhưng không được TAND thành phố Bến Tre chấp nhận. Trong thời gian thụ lý, phía nguyên đơn là NTD có 03 nguyên đơn rút đơn khởi kiện, với lý do thiếu các giấy tờ liên quan là ông Đặng Nguyễn Minh Th, bà Huỳnh Thị Ng và Võ

19 Điểm a khoản 1 Điều 91 BLTTDS năm 2015.

20 Khoản 3 Điều 91 BLTTDS năm 2015.

21 Điểm a khoản 1 và khoản 2 Điều 92 BLTTDS năm 2015.

22 Janno Lahe, “Forms of liability in the law of delict: Fault-based liability and liability without fault”, *Juridica International*, No. 10, 2005, tr. 70.

Trường T; còn lại 19 hồ sơ đủ điều kiện, Tòa án nhân dân thành phố Bến Tre mở 02 phiên tòa xét xử sơ thẩm, còn 17 vụ gộp lại thành 01 vụ và tiến hành hòa giải.

Ngày 09/2/2015, TAND thành phố Bến Tre đã mở phiên tòa xét xử sơ thẩm vụ án thứ nhất giữa nguyên đơn là ông Nguyễn Văn H với bị đơn là bà Võ Thị Minh T. Tòa án cấp sơ thẩm đã nhận định: “Ông H không xuất trình được chứng cứ chứng minh thực tế có ăn bánh mì của Cơ sở Minh T để từ đó quyết định: “Không chấp nhận yêu cầu khởi kiện của ông Nguyễn Văn H về việc đòi bồi thường thiệt hại do sức khỏe bị xâm phạm”.²³ Các ngày 03 và 04/3/2015, TAND thành phố Bến Tre mở phiên tòa xét xử sơ thẩm vụ án thứ hai giữa nguyên đơn là bà Nguyễn Thị Kim Th với bị đơn là bà Võ Thị Minh T. Tòa án cấp sơ thẩm nhận định: “Bà Th khi bị ngộ độc thực phẩm vào bệnh viện điều trị cần thiết phải xét nghiệm mẫu bệnh phẩm gồm dịch tiêu hóa và phân để xác định được vi khuẩn gây ngộ độc thực phẩm có giống với vi khuẩn Escherichia coli, Salmonella Spp trong báo cáo 115/BC-VVS ngày 07/6/2013 của Viện VS-YTCC TP Hồ Chí Minh hay không” từ đó quyết định: “Không chấp nhận yêu cầu khởi kiện của bà Nguyễn Thị Kim Th về việc đòi bồi thường thiệt hại do sức khỏe bị xâm phạm”.²⁴

Sau khi xét xử sơ thẩm, ông Nguyễn Văn H và bà Nguyễn Thị Kim Th đều có đơn kháng cáo. Ngày 12/8/2015, TAND tỉnh Bến Tre đã mở phiên tòa xét xử phúc thẩm cả 02 vụ án nêu trên. Tại phiên tòa phúc thẩm có Luật gia Nguyễn Thị B đại diện ủy quyền của nguyên đơn và Luật sư Nguyễn Trung Tr thuộc Văn phòng Luật sư Phans tại thành phố Hồ Chí Minh đã tham gia bảo vệ miễn phí cho 02 nguyên đơn. Tòa án cấp phúc thẩm đã quyết định: Sửa bản án dân sự sơ thẩm số 08/2015/DS-ST ngày 09/02/2015 của TAND thành phố Bến Tre và quyết định “buộc bà Võ Thị Minh T, Chủ cơ sở bánh mì Minh T phải có trách nhiệm bồi thường cho ông Nguyễn Văn H số tiền 8.477.000 đồng”, sửa Bản án dân sự sơ thẩm số 11/2015/DS-ST ngày 04/3/2015 của TAND thành phố Bến Tre và quyết định “buộc bà Võ Thị Minh T, Chủ cơ sở bánh mì Minh T phải có trách nhiệm bồi thường cho bà Nguyễn Thị Kim Th số tiền 2.125.000 đồng”.

Tiếp sau đó, ngày 17/8/2015, TAND thành phố Bến Tre đã tổ chức phiên hòa giải giữa 17 nguyên đơn là NTD với bà Võ Thị Minh T. Tại biên bản hòa giải đã ghi nhận các đương sự đã thỏa thuận được với nhau về việc giải quyết vụ án dân sự: “Bà Võ Thị Minh T có trách nhiệm bồi thường cho các nguyên đơn tổng số tiền là 22.014.038 đồng, trong đó, chi phí điều trị là 17.809.038 đồng và hỗ trợ tiền công lao động là 4.205.000 đồng”.²⁵

1.3. Đánh giá về phương thức giải quyết tranh chấp bảo vệ quyền lợi người tiêu dùng trong lĩnh vực an toàn thực phẩm và kiến nghị hoàn thiện giải pháp áp dụng pháp luật

Thứ nhất, trong 190 NTD bị ngộ độc bánh mì kẹp thịt do Cơ sở Bánh mì Minh T chỉ có 22 người có yêu cầu khởi kiện, sau đó chỉ có 19 người đề nghị Tòa án giải quyết tranh chấp yêu cầu được BTTH. Thực tế, Luật gia Nguyễn Thị B là Giám đốc Trung tâm Trợ giúp pháp lý, Hội Luật gia tỉnh Bến Tre đã nhận ủy quyền của 22 nguyên đơn là NTD khởi kiện. Theo quy định thì Hội Bảo vệ quyền lợi NTD tỉnh Bến Tre có quyền tự mình khởi kiện đối với bà Võ Thị Minh T có trách nhiệm bồi

23 Bản án dân sự sơ thẩm số 08/2015/DS-ST ngày 09/02/2015 của TAND thành phố Bến Tre, tỉnh Bến Tre.

24 Bản án dân sự sơ thẩm số 11/2015/DS-ST ngày 04/3/2015 của TAND thành phố Bến Tre, tỉnh Bến Tre.

25 Trần Thị Sinh, Người tiêu dùng thắng kiện chủ tiệm bánh mì, *VINASTAQ*, <http://vinastas.org/nguoi-tieu-dung-thang-kien-chu-tiem-banh-my-ntd415.aspx>, truy cập ngày 26/4/2025.

thường cho 190 NTD. Từ vụ án trên cho thấy, với phương thức kiện tập thể tại Tòa án đối với số lượng lớn NTD bị thiệt hại do vi phạm pháp luật về ATTP, TANDTC cần có hướng dẫn Tòa án các cấp là dành quyền khởi kiện cho Tổ chức xã hội tham gia bảo vệ quyền lợi NTD có quyền đại diện cho NTD khởi kiện thì sẽ đảm bảo quyền lợi cho tất cả NTD bị thiệt hại.

Thứ hai, ban đầu Tòa án cấp sơ thẩm đã thụ lý 22 đơn khởi kiện của NTD và đã tổ chức 22 phiên hòa giải do Tòa án cấp sơ thẩm đã tách 22 vụ kiện bị ngộ độc bánh mì Minh T thành 22 vụ xét xử; sau đó, còn lại 19 NTD khởi kiện, Tòa án tách 02 vụ án để xét xử sơ thẩm, còn 17 vụ án gộp lại thành 01 vụ án để tiến hành hòa giải. Điều này thể hiện sự lúng túng trong phương thức giải quyết tranh chấp. BLTTDS năm 2015 quy định: “Đối với vụ án có nhiều người có cùng yêu cầu khởi kiện đối với cùng một cá nhân hoặc cùng một cơ quan, tổ chức thì Tòa án có thể nhập các yêu cầu của họ để giải quyết trong cùng một vụ án”.²⁶ Lẽ ra, trong 19 NTD vẫn giữ yêu cầu khởi kiện nêu trên thì Tòa án chỉ cần thụ lý 01 vụ án dân sự để giải quyết. Do đó, đối với trường hợp có nhiều NTD bị thiệt hại do vi phạm pháp luật về ATTP, TANDTC cần có hướng dẫn đối với các Tòa án địa phương khi có nhiều NTD cùng có yêu cầu khởi kiện đòi BTTH đối với một tổ chức, cá nhân kinh doanh thực phẩm vi phạm pháp luật về ATTP thì Tòa án có thể nhập các yêu cầu của họ để giải quyết trong cùng một vụ án để giải quyết tranh chấp.

Thứ ba, các tài liệu chứng cứ do nguyên đơn là NTD thu thập đã cung cấp theo yêu cầu của TAND thành phố Bến Tre gồm: Báo cáo 142/BC-CCATVSTP ngày 03/6/2013 của Chi cục ATVSTP; Báo cáo số 115/BC-VVS ngày 07/6/2013 của Viện Vệ sinh - Y tế công cộng TP Hồ Chí Minh (VVS-YTCC); Phiếu kết quả xét nghiệm số 009026, 009027, 009028, 009029 ngày 04/6/2013 của Viện VS-YTCC TP Hồ Chí Minh; Thông báo 3410/TB-SYT ngày 04/7/2013 của Sở Y tế, Công văn 93/BVNĐC-KHTH ngày 28/01/2015 của Bệnh viện Nguyễn Đình Chiểu; Công văn 1186/VYTCC ngày 09/10/2014 của Viện VS-YTCC TP Hồ Chí Minh; Quyết định 85/QĐ-XPHC ngày 06/6/2013 HĐHG ngày 27/6/2013 của Hội đồng Hòa giải phường Phú Khương; biên bản số 02/BB-HĐHG ngày 18/7/2013 của Hội đồng Hòa giải - UBND phường Phú Khương; danh sách 190 bệnh nhân của Bệnh viện Nguyễn Đình Chiểu 126 ca, Bệnh viện Minh Đức 17 ca, Bệnh viện Quân y 34 ca, Bệnh viện Cù Lao Minh 01 ca, Trạm y tế phường Phú Khương 10 ca, Trạm Y tế xã Hòa Lộc 02 ca là những căn cứ pháp lý; trong đó, tại biên bản 12/BB-HĐHG ngày 27/6/2013, bà Võ Thị Minh T đã thừa nhận hành vi: “Cơ sở đồng ý nguyên nhân ngộ độc là do bánh mì” và “Tôi không chối bỏ việc bồi thường...” và những tài liệu liên quan khác đã khẳng định rõ “Thức ăn nguyên nhân là bánh mì kẹp thịt của cơ sở bánh mì Minh T” (Thông báo số 3410/TB-SYT ngày 04/7/2013 của Sở Y tế Bến Tre). Do đó, Tòa án cấp sơ thẩm đã không chấp nhận đơn khởi kiện của 02 nguyên đơn, ông Nguyễn Văn H và bà Nguyễn Thị Kim Th là NTD, là không đúng. Tòa án cấp phúc thẩm đã chấp nhận yêu cầu khởi kiện của 02 nguyên đơn ông Nguyễn Văn H và bà Nguyễn Thị Kim Th là có căn cứ. Các tài liệu, chứng cứ nêu trên là những tình tiết, sự kiện rõ ràng mà mọi người đều biết; bị đơn thừa nhận và không phản đối tài liệu, kết luận của cơ quan y tế do nguyên đơn thu thập nên cần được Tòa án thừa nhận.

Do đó, TANDTC cần có hướng dẫn đối với các Tòa án địa phương khi có nhiều NTD cùng có yêu cầu khởi kiện đòi BTTH do vi phạm pháp luật về ATTP thì không cần phải có chứng cứ chứng minh thực tế họ có sử dụng thực phẩm đó.

2. Về xác định thiệt hại được bồi thường

2.1. Quy định về xác định thiệt hại để giải quyết tranh chấp bảo vệ quyền lợi người tiêu dùng trong lĩnh vực an toàn thực phẩm

Căn cứ phát sinh trách nhiệm BTTH được quy định: “Người nào có hành vi xâm phạm tính mạng, sức khỏe, danh dự, nhân phẩm, uy tín, tài sản, quyền, lợi ích hợp pháp khác của người khác mà gây thiệt hại thì phải bồi thường, trừ trường hợp Bộ luật này, luật khác có liên quan quy định khác”.²⁷ Nguyên tắc BTTH là: “Thiệt hại thực tế phải được bồi thường toàn bộ và kịp thời”.²⁸ Theo đó, khi có hành vi vi phạm pháp luật về ATTP gây thiệt hại cho sức khỏe, cho tính mạng của NTD thì phải BTTH thực tế đã xảy ra một cách nhanh chóng, kịp thời.

Đối với trường hợp thiệt hại do sức khỏe bị xâm phạm thì: “1. Thiệt hại do sức khỏe bị xâm phạm bao gồm: a) Chi phí hợp lý cho việc cứu chữa, bồi dưỡng, phục hồi sức khỏe và chức năng bị mất, bị giảm sút của người bị thiệt hại; b) Thu nhập thực tế bị mất hoặc bị giảm sút của người bị thiệt hại; nếu thu nhập thực tế của người bị thiệt hại không ổn định và không thể xác định được thì áp dụng mức thu nhập trung bình của lao động cùng loại; c) Chi phí hợp lý và phần thu nhập thực tế bị mất của người chăm sóc người bị thiệt hại trong thời gian điều trị; nếu người bị thiệt hại mất khả năng lao động và cần phải có người thường xuyên chăm sóc thì thiệt hại bao gồm cả chi phí hợp lý cho việc chăm sóc người bị thiệt hại... 2. Người chịu trách nhiệm bồi thường trong trường hợp sức khỏe của người khác bị xâm phạm phải bồi thường thiệt hại theo quy định tại khoản 1 Điều này và một khoản tiền khác để bù đắp tổn thất về tinh thần mà người đó gánh chịu. Mức bồi thường bù đắp tổn thất về tinh thần do các bên thỏa thuận; nếu không thỏa thuận được thì mức tối đa cho một người có sức khỏe bị xâm phạm không quá năm mươi lần mức lương cơ sở do Nhà nước quy định”.²⁹ Theo Nghị định số 24/2023/NĐ-CP ngày 14/5/2023 của Chính phủ thì từ ngày 01/7/2023, mức lương cơ sở là 1.800.000 đồng/tháng. Theo Nghị định 73/2024/NĐ-CP ngày 30/6/2024 của Chính phủ, từ ngày 1/7/2024, mức lương cơ sở là 2.340.000 đồng/tháng.

TANDTC đã có hướng dẫn về chi phí hợp lý cho việc cứu chữa, bồi dưỡng, phục hồi sức khỏe và chức năng bị mất, bị giảm sút của người bị thiệt hại bao gồm: “Chi phí khám bệnh, chữa bệnh theo quy định của pháp luật về khám bệnh, chữa bệnh cho người bị thiệt hại; thuê phương tiện đưa người bị thiệt hại đến cơ sở khám chữa bệnh và trở về nơi ở; Chi phí bồi dưỡng sức khỏe cho người bị thiệt hại được xác định là 01 ngày lương tối thiểu vùng tại cơ sở khám bệnh, chữa bệnh cho 01 ngày khám bệnh, chữa bệnh theo số ngày trong hồ sơ bệnh án; Chi phí phục hồi sức khỏe và chức năng bị mất, bị giảm sút là các chi phí cho việc phục hồi, hỗ trợ, thay thế một phần chức năng của cơ thể bị mất hoặc bị giảm

27 Khoản 1 Điều 584 BLDS năm 2015.

28 Khoản 1 Điều 585 BLDS năm 2015.

29 Điều 590 BLDS năm 2015.

sức của người bị thiệt hại”.³⁰ Như vậy, thiệt hại do sức khỏe của NTD bị xâm phạm do hành vi vi phạm pháp luật về ATTP gây ra phải là những chi phí hợp lý.

Luật Bảo vệ quyền lợi NTD chỉ quy định BTTH do sản phẩm, hàng hóa có khuyết tật gây ra: “Tổ chức, cá nhân kinh doanh có trách nhiệm BTTH trong trường hợp sản phẩm, hàng hóa có khuyết tật do mình cung cấp gây thiệt hại đến tính mạng, sức khỏe, tài sản của NTD, kể cả khi tổ chức, cá nhân đó không biết hoặc không có lỗi trong việc phát sinh khuyết tật”.³¹ Tương tự như vậy, “ở nước ngoài như Pháp, chúng ta không thấy có quy định riêng về BTTH do thực phẩm không an toàn gây ra nhưng có quy định về BTTH do sản phẩm có khuyết tật gây ra và BTTH do thực phẩm gây ra là một trường hợp của thiệt hại do sản phẩm khuyết tật gây ra”. Còn Trong pháp luật Anh “thiệt hại” thường đề cập đến một trạng thái vật lý thay đổi đối với tài sản bên ngoài và sự thay đổi có liên quan phải có hại trong bối cảnh thương mại. Một khuyết tật hoặc hư hỏng trong hàng hóa hay bản thân sản phẩm không phải là thiệt hại.”³² Trong thời gian vừa qua, “Luật bảo vệ quyền lợi NTD năm 2010 đã thiết lập thứ tự xác định chủ thể chịu trách nhiệm bồi thường khi hàng hóa có khuyết tật gây thiệt hại (từ nhà sản xuất, nhập khẩu...rồi mới đến chủ thể trực tiếp cung cấp hàng hóa có khuyết tật gây thiệt hại). Trong khi đó, Bộ luật Dân sự năm 2015, Luật An toàn thực phẩm năm 2010 và Luật Chất lượng sản phẩm hàng hóa năm 2007 không nêu thứ tự trên mà chỉ quy định căn cứ vào từng trường hợp để xác định bồi thường”.³³

“ATTP là việc bảo đảm để thực phẩm không gây hại đến sức khỏe, tính mạng con người”.³⁴ “Tổ chức, cá nhân sản xuất, kinh doanh thực phẩm vi phạm pháp luật về ATTP ... nếu gây thiệt hại thì phải bồi thường và khắc phục hậu quả theo quy định của pháp luật”.³⁵ Đối với “Sản phẩm, hàng hóa có khuyết tật là sản phẩm, hàng hóa không bảo đảm an toàn cho người tiêu dùng, có khả năng gây thiệt hại cho tính mạng, sức khỏe, tài sản của NTD nhưng chưa phát hiện được khuyết tật tại thời điểm sản phẩm, hàng hóa được cung cấp cho NTD mặc dù sản phẩm, hàng hóa đó được sản xuất theo đúng tiêu chuẩn, quy chuẩn kỹ thuật hiện hành”³⁶ và “có hành vi xâm phạm tính mạng, sức khỏe, danh dự, nhân phẩm, uy tín, tài sản, quyền, lợi ích hợp pháp khác của người khác mà gây thiệt hại thì phải bồi thường...”.³⁷ Tuy nhiên, “một số quan điểm cho rằng việc không có văn bản nào đưa ra khái niệm về trách nhiệm sản phẩm; khái niệm về trách nhiệm BTTH do sản phẩm có khuyết tật gây ra hay quy định về trách nhiệm BTTH do hàng hóa có khuyết tật gây quy định tại Luật Bảo vệ quyền lợi NTD 2010 hiện nay là không rõ ràng về mặt phạm vi đã gây ra nhiều bất cập trên thực tế”. Có quan điểm cho rằng, “Luật Bảo vệ quyền lợi NTD 2010 mặc dù chưa quy định một cách chi tiết, toàn diện về chế định trách nhiệm sản phẩm, nhưng cũng đã ghi nhận những vấn đề cơ bản về trách nhiệm sản phẩm tại Điều 23, Điều 24. Theo các quy định này, có thể hiểu, trách nhiệm sản phẩm là trách nhiệm BTTH do

30 Khoản 1 Điều 7 Nghị Quyết số 02/2022/NQ-HĐTP ngày 6/9/2022 của Hội đồng Thẩm phán TANDTC hướng dẫn một số quy định của BLDS năm 2015 về trách nhiệm BTTH ngoài hợp đồng.

31 Khoản 1 Điều 34 Luật Bảo vệ quyền lợi NTD năm 2023.

32 Anthony Dempster - Howard Watson, *The international comparative legal guide to: Product liability 2009 (Product liability and product recall insurance in the UK - Practical issues)*, Global Legal Group Ltd, London, 2009, tr. 53.

33 Lê Thị Hồng Vân, “Trách nhiệm bồi thường thiệt hại ngoài hợp đồng do thực phẩm không an toàn gây ra cho người tiêu dùng”, *Tạp chí Khoa học pháp lý*, số 09 (103), 2016, tr. 49.

34 Khoản 1 Điều 2 Luật An toàn thực phẩm năm 2010, được sửa đổi, bổ sung năm 2018.

35 Khoản 1 Điều 6 Luật An toàn thực phẩm năm 2010, được sửa đổi, bổ sung năm 2018.

36 Khoản 4 Điều 3 Luật Bảo vệ quyền lợi NTD năm 2023.

37 Khoản 1 Điều 584 BLDS năm 2015.

hàng hóa có khuyết tật gây ra ngay cả trong trường hợp tổ chức, cá nhân kinh doanh không có lỗi”.³⁸ So sánh với pháp luật các nước cũng có sự tương đồng: “Quyền yêu cầu BTTH của NTD là nội dung rất được chú trọng ở các nước như ở Úc, Ấn Độ, Mỹ, Nhật, Châu Âu... và khách hàng có quyền khởi kiện nhà sản xuất khi bị tai nạn, bệnh tật do hàng hóa gây ra bất kể vào thời điểm nào sau khi sử dụng hàng hóa”.³⁹

2.2. Thực tiễn áp dụng pháp luật về xác định thiệt hại để giải quyết tranh chấp bảo vệ quyền lợi người tiêu dùng trong lĩnh vực an toàn thực phẩm

Trong đơn khởi kiện ngày 08/11/2023, các lời khai trong quá trình giải quyết vụ án và tại phiên tòa, nguyên đơn, bà Trần Thị L và người đại diện theo ủy quyền ông Trần Duy L trình bày: Ngày 09/09/2023, nguyên đơn cùng những người trong cùng gia đình, đi từ Hà Nội vào Đà Nẵng du lịch (Lịch trình chuyến đi là từ ngày 09/9/2023 đến ngày 13/9/2023). Lúc 17 giờ ngày 11/9/2023 đoàn 04 người thuê xe taxi đi thành phố H. Cả bốn người di chuyển tự túc đến cửa hàng Bánh mì P địa chỉ số 2B P, phường M, thành phố H để ăn bữa tối tại đây lúc 19 giờ với thực đơn là mỗi người một ổ bánh mì thập cẩm và một chai nước ngọt cũng do tiệm Bánh mì P bán. Sáng ngày 12/9/2023, bị đau bụng, ngộ độc, nhập viện ngày 12/9/2023, xuất viện ngày 18/9/2023 và ngày 19/9/2023 trở về Hà Nội. Nguyên nhân theo kết luận của Viện Pasteur Nha Trang là 07 mẫu trên 12 mẫu mà cơ quan chức năng tỉnh Quảng Nam lấy mẫu của cửa hàng Bánh mì P gửi Viện Pasteur Nha Trang xét nghiệm có vi khuẩn độc và độc tố, đặc biệt có chứng khuẩn Salmonella là một loại khuẩn cực kỳ nguy hiểm, có thể gây thủng ruột, tử vong, nhiễm trùng máu, viêm màng não và các di chứng tai hại cho muôn kiếp phải vi khuẩn Salmonella này. Do bị ngộ độc Bánh mì P, mục đích chuyến đi đã không đạt được mà ngược lại bị tổn thất nặng nề về sức khỏe và tinh thần trước mắt và để lại những di chứng lâu dài về sau. Nguyên đơn yêu cầu Tòa án giải quyết buộc bị đơn ông Đặng Ngọc C - Đại diện hộ gia đình kinh doanh Bánh mì P đền bù thiệt hại cho nguyên đơn tổng số tiền 282.410.600 đồng. Chi phí phục hồi sức khỏe kể từ sau khi rời bệnh viện 199 Đà Nẵng: 500.000đ/ ngày x 180 ngày = 90.000.000 đồng và bồi dưỡng sức khỏe kể từ ngày khởi kiện (16/01/2024 đến ngày 04/3/2024) là 97.500.000 đồng. Tổng cộng là 187.500.000 đồng. Đền bù toàn bộ chi phí chuyến đi từ 09/9/2023 đến 19/9/2023 do mục đích chuyến đi không đạt được: 3.660.600 đồng, trong đó: Tiền vé máy bay khứ hồi = 2.060.600 đồng; Tiền lưu trú khách sạn và ăn uống từ 09/9/2023 đến 12/9/2023 - KS A, Đà Nẵng (Có xác nhận của khách sạn): 4 đêm x 0,5 phòng x 400.000 đồng = 800.000 đồng; Tiền ăn 4 ngày = 500.000 đồng; Tiền lưu trú khách sạn đêm 18/9/2023 - KS T, Đà Nẵng (Có xác nhận của khách sạn): 1 đêm x 0,5 phòng x 600.000 đồng = 300.000 đồng. Chi phí ngoài bệnh viện: Mua thuốc cấp cứu trước khi vào viện, thuốc bổ sung, phí khám bác sỹ trước khi nhập viện, phí nộp bệnh viện ngoài phần bảo hiểm y tế chi trả từ khi bị ngộ độc đến hết ngày 19/9/2023 là: 1.250.000 đồng. Đền bù tổn thất tinh thần do Cơ sở Bánh mì P gây ra (Theo quy định của pháp luật): 1.800.000đ x 50 lần = 90.000.000 đồng.

Tòa án cấp sơ thẩm nhận định: Hội đồng xét xử chấp nhận một phần yêu cầu khởi kiện của nguyên đơn cụ thể: Chi phí phục hồi, bồi dưỡng sức khỏe: 5.920.000

38 Nguyễn Thị Vân Anh, Nguyễn Văn Cường, *Giáo trình Luật Bảo vệ quyền lợi người tiêu dùng*, NXB Chính trị quốc gia, Hà Nội, 2021, tr. 152.

39 Nguyễn Trọng Điệp, “Quyền khiếu nại của người tiêu dùng – Cần một cơ chế hợp lý”, *Tạp chí Khoa học Đại học Quốc gia Hà Nội - Luật học*, số 27, 2011, tr. 208.

đồng; Chi phí vé máy bay chiều về: 1.035.600 đồng; Tiền phòng ngày 18/9/2023 là 300.000 đồng; Chi phí khám chữa bệnh: 1.250.000 đồng; Đền bù tổn thất tinh thần: 5.400.000 đồng. Từ đó quyết định: “Chấp nhận một phần yêu cầu khởi kiện của nguyên đơn bà Trần Thị L đối với bị đơn ông Đặng Ngọc C - Đại diện hộ gia đình kinh doanh Bánh mì P về việc “Yêu cầu bồi thường thiệt hại ngoài hợp đồng do sức khỏe bị xâm phạm”. Buộc ông Đặng Ngọc C - Đại diện hộ gia đình kinh doanh Bánh mì P phải có nghĩa vụ bồi thường thiệt hại về sức khỏe cho bà Trần Thị L tổng số tiền là 13.905.600 đồng”.⁴⁰

2.3. Đánh giá về phương thức giải quyết tranh chấp bảo vệ quyền lợi người tiêu dùng trong lĩnh vực an toàn thực phẩm và kiến nghị hoàn thiện giải pháp áp dụng pháp luật

Thứ nhất, đối với chi phí phục hồi sức khỏe nguyên đơn yêu cầu tính kể từ sau khi rời bệnh viện 199 Đà Nẵng: 500.000đ/ ngày x 180 ngày = 90.000.000 đồng và bồi dưỡng sức khỏe kể từ ngày khởi kiện (16/01/2024 đến ngày 04/3/2024) là 97.500.000 đồng. Tổng cộng là 187.500.000 đồng. Theo hướng dẫn của Hội đồng Thẩm phán Tòa án nhân dân tối cao thì chi phí bồi dưỡng sức khỏe cho người bị thiệt hại được xác định là 01 ngày lương tối thiểu vùng tại cơ sở khám bệnh, chữa bệnh cho 01 ngày khám bệnh, chữa bệnh theo số ngày trong hồ sơ bệnh án;⁴¹ Bà L điều trị tại tp Đà Nẵng thì 01 tháng là 4.160.000 đồng, nên chỉ chấp nhận là: 4.160.000 đ/ 26 ngày = 160.000 đồng x 7 ngày nằm viện là 1.120.000 đồng. Đồng thời, về chi phí phục hồi sức khỏe thì tại giấy ra viện ngày 18/9/2023 của Bệnh viện 199 yêu cầu Nguyên đơn cần “Nâng cao thể trạng”. Tòa án cấp sơ thẩm nhận định: “Do nguyên đơn là người cao tuổi, nên thời gian để nâng cao thể trạng cần có thời gian nhiều hơn so với người thành niên”. Vì vậy, Tòa án cấp sơ thẩm đã chấp nhận mức 30 ngày (30 ngày x 160.000 đồng = 4.800.000 đồng), tổng cộng là 5.920.000 đồng là hợp lý.

Thứ hai, về đền bù toàn bộ chi phí chuyến đi từ 09/9/2023 đến 19/9/2023 do mục đích chuyến đi không đạt được: 3.660.600 đồng bao gồm: Tiền vé máy bay khứ hồi là 2.060.600 đồng, đối với vé máy bay về ngày 19/9/2023 đã bị thay đổi do nguyên đơn đang phải nằm viện, nên cần chấp nhận: 01 vé x 1.035.600 đ = 1.035.600 đồng. Đối với yêu cầu thanh toán tiền lưu trú khách sạn và ăn uống từ 09/9/2023 đến 12/9/2023 - KS A, Đà Nẵng: 4 đêm x 0,5 phòng x 400.000 đồng = 800.000 đồng và tiền ăn 4 ngày = 500.000 đồng; Tiền lưu trú khách sạn đêm 18/9/2023 - KS T, Đà Nẵng: 1 đêm x 0,5 phòng x 600.000 đồng = 300.000 đồng. Tòa án cấp sơ thẩm đã không chấp nhận tiền lưu trú tại khách sạn và ăn uống từ 09/9/2023 đến 12/9/2023 vì thời gian này là thời gian trước khi nguyên đơn bị ngộ độc. Ngày xuất viện là ngày 18/9/2023, ngày 19/9/2023 nguyên đơn về Hà Nội, nên chỉ chấp nhận tiền phòng là 300.000 đồng ngày 18/9/2023 là phù hợp.

Thứ ba, đối với chi phí bệnh viện gồm mua thuốc cấp cứu trước khi vào viện, thuốc bổ sung, phí khám bác sĩ trước khi nhập viện, phí nộp bệnh viện ngoài phần bảo hiểm y tế chi trả từ khi bị ngộ độc đến hết ngày 19/9/2023 là 1.250.000 đồng, bị đơn đồng ý thanh toán, nên Tòa án cấp sơ thẩm đã chấp nhận là đúng.

Thứ tư, đối với đền bù tổn thất tinh thần do bánh mì P gây ra, nguyên đơn yêu cầu bồi thường là: 1.800.000đ x 50 lần = 90.000.000 đồng. Bộ luật Dân sự năm 2015 quy định mức bù đắp tổn thất về tinh thần do sức khỏe bị xâm phạm nêu trên

40 Bản án dân sự sơ thẩm số 74/2024/DSST ngày 21/6/2024 của TAND thành phố H, tỉnh Quảng Nam.

41 Điểm b và c khoản 1 Điều 7 Nghị Quyết số 02/2022/NQ-HĐTP, *ttđd*.

nếu không thỏa thuận được thì mức tối đa cho một người có sức khỏe bị xâm phạm không quá 50 lần mức lương cơ sở do Nhà nước quy định. Tại Nghị định 24/2023/NĐ-CP quy định tăng mức lương cơ sở lên 1.800.000 đồng. Thực tế, khi bị ngộ độc người bệnh sẽ hoang mang, lo sợ dẫn đến sẽ có tổn thất tinh thần. Hơn nữa, bà L là người cao tuổi nên mức độ lo lắng sẽ cao hơn đối với người ở lứa tuổi thanh niên, Vì vậy, Tòa án cấp sơ thẩm xác định với mức 03 lần: $03 \times 1.800.000 \text{ đồng} = 5.400.000 \text{ đồng}$ là đảm bảo quyền lợi cho nguyên đơn.

Mặc dù thiệt hại do sức khỏe của NTD bị xâm phạm do hành vi vi phạm pháp luật về ATTP gây ra phải là những chi phí hợp lý như quy định của pháp luật nêu trên, nhưng cũng chưa có định nghĩa thế nào là chi phí hợp lý và điều kiện để áp dụng chi phí hợp lý khi giải quyết tranh chấp. Vì vậy, TANDTC cần bổ sung hướng dẫn: chi phí hợp lý cho việc cứu chữa, bồi dưỡng, phục hồi sức khỏe và chức năng bị mất, bị giảm sút của NTD bị thiệt hại do hành vi vi phạm pháp luật về ATTP gây ra là những chi phí cần thiết và thực tế cho việc cứu chữa, bồi dưỡng, phục hồi sức khỏe và chức năng bị mất, bị giảm sút và đủ điều kiện để được Tòa án chấp nhận chi phí hợp lý này thì NTD bị thiệt hại phải có đầy đủ hóa đơn, chứng từ hợp pháp từ việc việc cứu chữa, bồi dưỡng, phục hồi sức khỏe đó.

Kết luận

Trong nền kinh tế thị trường, NTD là nhóm chủ thể có lực lượng đông đảo nhưng họ được coi là nhóm người yếu thế hơn so với các doanh nghiệp sản xuất, kinh doanh hàng hóa, dịch vụ. Việc bảo vệ quyền lợi NTD đã và đang đặt ra nhiều thách thức, nhất là trong lĩnh vực ATTP trước những hành vi vi phạm từ phía các nhà sản xuất, phân phối. Để bảo vệ tốt hơn quyền lợi của NTD, thông qua các phương tiện thông tin đại chúng như phát thanh, truyền hình, báo chí và hỗ trợ tư vấn của tổ chức bảo vệ quyền lợi NTD sẽ giúp họ nâng cao kiến thức, kỹ năng tiêu dùng có khả năng tự bảo vệ mình tránh khỏi những thiệt hại không đáng có. Đồng thời, giải quyết tranh chấp tại Tòa án để bảo vệ quyền lợi NTD trong vi phạm quy định về ATTP bằng phương thức tại Tòa án sẽ ngày càng được hoàn thiện hơn, việc Tòa án các cấp xác định mức thiệt hại để được bồi thường sẽ nhanh chóng, kịp thời và chính xác hơn. ●

Danh mục tài liệu tham khảo

- [1] Nguyễn Thị Vân Anh, Nguyễn Văn Cường, *Giáo trình Luật Bảo vệ quyền lợi người tiêu dùng*, Nxb. Chính trị quốc gia, Hà Nội, 2012. [trans: Nguyen Thi Van Anh, Nguyen Van Cuong, *Textbook on Consumer rights protection law*, National Political Publishing House, Hanoi, 2012]
- [2] Anthony Dempster - Howard Watson, *The international comparative legal guide to: Product liability 2009 (Product liability and product recall insurance in the UK – Practical Issues)*, Global Legal Group Ltd, London, 2009
- [3] Bản án dân sự sơ thẩm số 08/2015/DS-ST ngày 09/02/2015 của TAND thành phố Bến Tre, tỉnh Bến Tre [trans: First instance civil judgment No. 08/2015/DS-ST dated February 9, 2015 of the People's Court of Ben Tre city, Ben Tre province]
- [4] Bản án dân sự sơ thẩm số 11/2015/DS-ST ngày 04/3/2015 của TAND thành phố Bến Tre, tỉnh Bến Tre [trans: First instance civil judgment No. 11/2015/DS-ST dated March 4, 2015 of the People's Court of Ben Tre city, Ben Tre province]
- [5] Bản án dân sự sơ thẩm số 74/2024/DSST ngày 21/6/2024 của TAND thành phố H, tỉnh Quảng Nam. [trans: First Instance Civil Judgment No. 74/2024/DSST dated June 21, 2024 of the People's Court of City H, Quang Nam Province]

- [6] Đỗ Văn Đại, *Luật bồi thường thiệt hại ngoài hợp đồng – Bản án và bình luận bản án*, Tập 2, Nxb. Chính trị Quốc gia, 2021 [trans: Do Van Dai, *Law on compensation for non - contractual damages - Judgments and judgment comments*, Volume 2, National Political Publishing House, 2021]
- [7] Nguyễn Trọng Điệp, “Bồi thường thiệt hại trong pháp luật về bảo vệ quyền lợi người tiêu dùng”, *Tạp chí Khoa học Đại học Quốc gia Hà Nội*, số 2, 2013 [Nguyen Trong Diep, “Compensation for damages in the law on consumer rights protection”, *Hanoi National University Journal of Science*, Vol. 2, 2013]
- [8] Lê Minh Hùng, “Hợp đồng mẫu, điều kiện giao dịch chung – Nhìn từ góc độ bảo vệ quyền lợi người tiêu dùng”, *Kỷ yếu hội thảo: Bảo vệ quyền lợi của người yếu thế trong lĩnh vực dân sự*, Trường Đại học Luật TP. Hồ Chí Minh, 2013 [Le Minh Hung, “Model contract, general transaction conditions – Viewed from the perspective of protecting consumer rights”, *Proceedings of the workshop: Protecting the rights of the disadvantaged in the civil field*, Ho Chi Minh City University of Law, 2013]
- [9] Janno Lahe, “Forms of liability in the law of delict: Fault - based liability and liability without fault”, *Juridica International*, 10/2005
- [10] Phạm Thị Thanh Thủy, “Một số vấn đề pháp lý trong giải quyết tranh chấp giữa người tiêu dùng và bên cung cấp hàng hóa, dịch vụ bằng phương thức thương lượng”, *Tạp chí Nhà nước và pháp luật*, số 11, 2016 [trans: Pham Thi Thanh Thuy, “Some legal issues in resolving disputes between consumers and suppliers of goods and services by negotiation”, *State and Law Journal*, Vol. 11, 2016]
- [11] Phương Thúy, “Triệt phá ổ nhóm sản xuất thực phẩm chức năng giả cực kỳ tinh vi tại Hà Nội”, *Tạp chí Công thương*, 2023 [trans: Phuong Thuy, “Dismantling a highly sophisticated counterfeit dietary supplement production ring in Hanoi”, *Industry and Trade Magazine*, 2023]
- [12] Phan Thị Thanh Thủy, “Kiện tập thể trong giải quyết tranh chấp tiêu dùng ở một số nước Asean và những gợi ý cho Việt Nam”, *Tạp chí Nhà nước và pháp luật*, số 1(357), 2018 [trans: Phan Thi Thanh Thuy, “Collective litigation in consumer dispute resolution in some ASEAN countries and suggestions for Vietnam”, *State and Law Journal*, Vol. 1(357), 2018]
- [13] Nguyễn Hữu Trí, *Pháp luật về bảo vệ quyền lợi người tiêu dùng trong lĩnh vực kinh doanh dược phẩm*, Luận văn Thạc sĩ Luật học, Trường Đại học Luật Huế, 2022 [Nguyen Huu Tri, *Law on protecting consumer rights in the pharmaceutical business*, Master’s thesis in Law, Hue University of Law, 2022]
- [14] Phan Trang, “Bộ trưởng Công Thương: Mục tiêu cao nhất của quản lý thị trường không phải là xử phạt thật nhiều tiền”, *Báo điện tử Chính phủ*, 2023 [Phan Trang, “Minister of Industry and Trade: The ultimate goal of market surveillance is not to impose heavy fines”, *Vietnam Government Portal*, 2023]
- [15] Trang thông tin điện tử Báo Nhân dân, “Triệt phá đường dây sản xuất sữa bột giả với gần 600 chủng loại”, 2025 [trans: Nhan Dan Online, *Counterfeit milk powder production ring with nearly 600 varieties dismantled*, 2025]
- [16] Lê Thị Hồng Vân, “Trách nhiệm bồi thường thiệt hại ngoài hợp đồng do thực phẩm không an toàn gây ra cho người tiêu dùng”, *Tạp chí Khoa học pháp lý*, số 09(103), 2016 [trans: Le Thi Hong Van, “Responsibility for compensation for non-contractual damages caused by unsafe food to consumers”, *Journal of Legal Science*, Vol. 09(103), 2016]
- [17] Trần Thị Sinh, “Người tiêu dùng thắng kiện chủ tiệm bánh mì”, *VINASTAQ*, 2025 [trans: Tran Thi Sinh, “Consumer wins lawsuit against bakery owner”, *VINASTAQ*, 2025]
- [18] Lê Thị Hồng Vân, “Bàn về quy định người tiêu dùng là tổ chức theo Luật Bảo vệ quyền lợi người tiêu dùng Việt Nam”, *Tạp chí Khoa học pháp lý*, số 03(115) [trans: Le Thi Hong Van, “Discussing the regulation that consumers are organizations according to the Law on Protection of Consumer Rights in Vietnam”, *Journal of Legal Science*, Vol. 03(115), 2018]